

New
Direction

POSTAWY WOBEC PAKTU MIGRACYJNEGO

W kim Polki i Polacy widzą człowieka?

Founded by Margaret Thatcher in 2009 as the intellectual hub of European Conservatism, New Direction has established academic networks across Europe and research partnerships throughout the world.

newdirection.online @europeanreform

1	Streszczenie	4
2	Najważniejsze wnioski	5
3	Wprowadzenie	7
4	Problem Badań	10
5	Metoda	11
6	Wyniki	15
7	Podsumowanie	23
	Bibliografia	24

1

STRESZCZENIE

Niniejszy raport analizuje postawy Polek i Polaków wobec paktu migracyjnego Unii Europejskiej oraz dehumanizacji migrantów i uchodźców, co stało się istotnym tematem debaty publicznej w Polsce. Wyniki przeprowadzonego badania ($N = 223$) wskazują, że preferencje polityczne silnie wpływają na postawy wobec migracji i migrantów. Wyborcy prawicowych ugrupowań (tj. Zjednoczona Prawica, Konfederacja) wyrażają zdecydowanie bardziej negatywne nastawienie wobec przyjmowania imigrantów oraz paktu migracyjnego w porównaniu do wyborców ugrupowań centrowych i lewicowych (Koalicja Obywatelska, Lewica). Wyniki analiz wykazały istotne różnice w poziomie dehumanizacji różnych grup migrantów, szczególnie wobec uchodźców z Bliskiego Wschodu i Afryki oraz imigrantów ekonomicznych z Afryki

i Azji. Wyniki wskazują również, że sposób przedstawiania migrantów w mediach ma istotny związek z poziomem dehumanizacji. Osoby krytyczne wobec mediów rządziej odczuwają uchodźców i imigrantów, co sugeruje, że negatywne narracje medialne mogą pogłębiać uprzedzenia. Dodatkowo respondenci wyrażali liczne obawy związane z wpływem migrantów na bezpieczeństwo oraz rynek pracy w Polsce, co może napędzać ich sceptyczne podejście do polityki migracyjnej UE. Wnioski z raportu podkreślają, że kwestie migracyjne są źródłem głębokiej polaryzacji społecznej, wymagając bardziej zrównoważonej debaty publicznej i działań informacyjnych.

Słowa kluczowe: dehumanizacja, pakt migracyjny, migranci

2

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

- **Znaczna polaryzacja opinii na temat Paktu Migracyjnego UE.** Większość respondentów (51,6%) uznaje pakt migracyjny UE za zagrożenie dla suwerenności Polski i potencjalne źródło problemów związanych z napływem imigrantów. Mniej niż 20% badanych uznaje pakt za korzystny, podczas gdy około 30% nie ma jednoznacznego zdania, co sugeruje, że kwestia ta jest bardzo kontrowersyjna i wymaga dalszej debaty publicznej.
- **Podziały polityczne w postawach wobec migracji i paktu Migracyjnego UE.** Wyniki badania wykazały, że preferencje polityczne mają znaczący wpływ na postawy wobec migracji. Wyborcy prawicowych ugrupowań, takich jak Konfederacja i Zjednoczona Prawica, są najbardziej przeciwni przyjmowaniu imigrantów oraz poparci dla aktu Migracyjnego UE. W przeciwieństwie do nich, wyborcy centrowych i lewicowych ugrupowań, takich jak Koalicja Obywatelska i Lewica, są bardziej otwarci na przyjmowanie imigrantów, choć należy zaznaczyć, że nadal w umiarkowanym stopniu.
- **Różnice w poziomie dehumanizacji uchodźców i imigrantów w zależności od preferencji politycznych.** Analizy wykazują, że wyborcy Zjednoczonej Prawicy i Konfederacji wykazują

wyższy poziom dehumanizacji wobec określonych grup migrantów, szczególnie uchodźców z Bliskiego Wschodu, Afryki Północnej oraz imigrantów ekonomicznych z Afryki i Azji. W przypadku uchodźców z Ukrainy, różnice te również występują, jednak są one mniej wyraźne.

- **Wpływ mediów na dehumanizację.** Badanie wskazuje, że osoby krytycznie oceniające wpływ mediów na kształtowanie opinii o migrantach, mają tendencję do mniejszej dehumanizacji tych grup. Najsilniejsze negatywne korelacje dotyczą dehumanizacji uchodźców z Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej oraz krajów objętych konfliktami zbrojnymi, co sugeruje, że negatywne przedstawianie migrantów w mediach może potęgować postawy dehumanizujące.
- **Obawy o bezpieczeństwo i rynek pracy jako główne motywacje antyimigracyjne.** W odpowiedziach otwartych respondenci wyrażali obawy związane z wpływem migrantów na bezpieczeństwo publiczne oraz sytuację na rynku pracy. Wielu Polaków obawia się wzrostu przestępczości oraz konkurencji o miejsca pracy, zwłaszcza w kontekście zatrudniania migrantów za niższe wynagrodzenia. Te obawy potęgują negatywne postawy wobec polityki migracyjnej UE.

WPROWADZENIE

W obliczu rosnącej liczby migrantów przybywających do granic Unii Europejskiej polityka migracyjna stała się jednym z najbardziej palących wyzwań dla wspólnoty. W odpowiedzi na te potrzeby, 14 maja 2024 roku Rada Unii Europejskiej przyjęła pakiet regulacji określany jako *pakt migracyjny*. Jest to zbiór 10 aktów prawnych mających na celu reformę procedur migracyjnych oraz azylowych na poziomie UE. Przyjęcie tych przepisów zakończyło trwającą debatę o kierunku unijnej polityki migracyjnej, jednak nie oznacza końca kontrowersji w tej kwestii (Council of the European Union, 2024a).

Pakt migracyjny Unii Europejskiej został zaprezentowany we wrześniu 2020 roku jako odpowiedź na kryzys migracyjny, który nasilił się po 2015 roku, kiedy to tysiące migrantów, głównie z Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej, próbowało dostać się do Europy, uciekając przed wojną i prześladowaniami. Napięcia między krajami południowymi, takimi jak Włochy i Grecja, a pozostałymi państwami UE doprowadziły do zaproponowania kompleksowych reform (Carrera & Geddes, 2021). Wprowadzenie paktu miało na celu

stworzenie bardziej sprawiedliwego systemu rozdzielania odpowiedzialności za migrantów oraz wzmocnienie ochrony zewnętrznych granic Unii. Kraje Europy Środkowo-Wschodniej, takie jak Polska i Węgry, stanowczo sprzeciwiają się obowiązkowej relokacji migrantów, co jeszcze bardziej uwidoczniło różnice w podejściu do polityki migracyjnej w UE (Zaun, 2018). Głównym celem paktu migracyjnego jest ujednoczenie zasad azylowych oraz zarządzania migracją w państwach członkowskich, przy jednoczesnym zwiększeniu solidarności między krajami UE. Reforma ta ma usprawnić procedury udzielania ochrony międzynarodowej, określenia odpowiedzialności za rozpatrywanie wniosków azylowych oraz przyspieszenie deportacji osób, które nie spełniają wymogów azylowych (European Parliament, 2023). Przykładowo, wprowadzona została tzw. procedura graniczna, która skraca czas rozpatrywania wniosków azylowych do siedmiu dni dla osób, które nie spełniają warunków wjazdu. A migranci mają być zatrzymywani w specjalnych ośrodkach detencyjnych przy granicach UE na czas procedury (Council of the European Union, 2024b).

Argumenty za paktem migracyjnym

- **Zwiększenie efektywności zarządzania migracją.** Dzięki nowym przepisom, procedury azylowe mają być szybsze, a proces identyfikacji osób nieuprawnionych do azylu bardziej skuteczny.
- **Solidarność między państwami członkowskimi.** Mechanizm solidarnościowy zapewnia wsparcie dla krajów granicznych, które ponoszą największe koszty i ryzyko związane z napływem migrantów. Dzięki temu obciążenie

jest rozkładane na wszystkie państwa członkowskie, co może prowadzić do większej współpracy i harmonii w polityce migracyjnej UE (Council of the European Union, 2024c).

- **Redukcja nielegalnej migracji.** Pakiet legislacyjny obejmuje zaostrzenie polityki deportacyjnej, co jest reakcją na rosnącą liczbę nielegalnych prób przekroczenia granic UE (Eurostat, 2023).

Argumenty przeciwko paktowi migracyjnemu

Ryzyko naruszeń praw człowieka. Krytycy argumentują, że wprowadzenie ośrodków detencyjnych oraz szybkie procedury graniczne mogą prowadzić do naruszeń praw człowieka. Przetrzywanie migrantów w takich ośrodkach, szczególnie rodzin z dziećmi, może być postrzegane jako nieludzkie. Organizacje pozarządowe zwracają uwagę na to, że osoby zatrzymane mogą mieć ograniczony dostęp do pomocy prawnej (Council of the EU, 2024b).

Ryzyko dyskryminacji. Rozszerzenie katalogu danych o migrantach oraz procedury selekcji na podstawie podobieństwa profilu migranta do osób zaangażowanych w działalność przestępczą budzą obawy o możliwą dyskryminację na tle etnicznym, religijnym lub narodowym. Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants (PICUM) w 2023 roku zwróciła uwagę, że takie mechanizmy mogą prowadzić do niesprawiedliwego traktowania niektórych grup migrantów.

Wzrost napięć politycznych. Pakt migracyjny spotkał się z oporem w niektórych krajach członkowskich, zwłaszcza w Europie Środkowo-Wschodniej. Państwa takie jak Polska, Węgry i Słowacja otwarcie sprzeciwiają się mechanizmowi solidarnościowemu i relokacji migrantów, uznając go za naruszenie suwerenności narodowej (European Parliament, 2023).

Pomimo wielu pozytywnych założeń, takich jak poprawa zarządzania migracją oraz zwiększenie solidarności między państwami, temat paktu migracyjnego spotyka się z liczną krytyką. Jego skuteczność w dużej mierze zależy od zaangażowania państw członkowskich oraz sposobu jego implementacji. Wciąż pozostaje otwarte pytanie, czy pakt

Czym jest dehumanizacja?

Dehumanizacja to proces psychologiczny, w którym jednostki lub grupy społeczne przestają być postrzegane jako w pełni ludzkie – tracą cechy takie jak empatia, moralność czy zdolność do odczuwania emocji. W efekcie traktuje się je jak obiekty lub istoty niższego statusu, co może usprawiedliwiać niesprawiedliwe i brutalne działania wobec nich (Haslam, 2006). Proces ten często pojawia się w dyskursie politycznym, zwłaszcza wobec grup uznawanych za „obce” lub „zagrożenie”, jak migranci. Haslam (2006) wyróżnia dwa typy dehumanizacji: animalistyczną (związaną z przypisywaniem osobie lub grupie cech zwierzęcych, takich jak brak kontroli nad emocjami czy impulsywność, co sprawia, że są oni postrzegani jako prymitywni i mniej rozwinięci moralnie) oraz mechanistyczną (sprowadzanie ludzi do roli bezdusznych maszyn, pozbawionych emocji i indywidualności, co tworzy dystans emocjonalny wobec nich). Oba te typy dehumanizacji są widoczne w dyskursie dotyczącym migrantów i uchodźców.

Zjawisko dehumanizacji ma silne podłoże w psychologii społecznej, gdzie dehumanizacja jest uznawana za skrajny przejaw kategoryzacji społecznej, której celem jest uproszczenie złożonej rzeczywistości. Kategoryzacja ta, choć przydatna z ewolucyjnego punktu widzenia, może prowadzić do niebezpiecznych uproszczeń i uprzedzeń, szczególnie w sytuacjach napięć społecznych (Tajfel & Turner, 1986). Badania psychologiczne wykazały, że dehumanizacja jest często wstępem do aktów przemocy. Na przykład, Albert Bandura wraz ze współpracownikami (1975) wykazali, że osoby, którym przedstawiano innych w sposób dehumanizujący, były bardziej skłonne do stosowania wobec nich brutalnych działań. Również Stanley Milgram (1974), w swoich słynnych eksperymentach nad posłuszeństwem, wykazał, że dystans emocjonalny wobec

migracyjny stanie się realnym narzędziem zmniejszenia niekontrolowanej migracji, czy też pogłębi podziały między krajami Unii. W kontekście debaty wokół paktu migracyjnego, w Polsce i w innych krajach europejskich, uwidoczniły się liczne kontrowersje dotyczące zarówno samego charakteru tego dokumentu, jak i potencjalnych konsekwencji jego wdrożenia. Niezależnie od strony, jaką przyjmuje się w tej dyskusji, jedno jest pewne: kwestia migracji to nie tylko problem polityczny i społeczny, lecz również psychologiczny, ponieważ dotyka mechanizmów kształtowania postaw wobec „innych”. W tym kontekście szczególne znaczenie zyskuje pojęcie dehumanizacji. Aby zrozumieć, jak postrzeganie migrantów może prowadzić do odczłowieczania, warto spojrzeć na to zjawisko z psychologicznego punktu widzenia.

ofiary znacząco zwiększała gotowość uczestników do zadawania bólu. Wskazuje to, że proces dehumanizacji może osłabiać moralne hamulce i ułatwiać podejmowanie decyzji o użyciu przemocy (Kelman, 2017).

Dehumanizacja migrantów w retoryce politycznej często prowadzi do uproszczonego postrzegania ich jako zagrożenia dla tożsamości narodowej i porządku społecznego (Esses et al., 2008). Takie dehumanizujące narracje szczególnie silnie oddziałują na osoby o określonych cechach osobowości. Badania wykazały, że osoby o silnych autorytarnych tendencjach oraz wysokiej potrzebie domknięcia poznawczego są bardziej podatne na uproszczone kategoryzacje, co sprzyja postawom antyimigracyjnym (Kruglanski & Webster, 1996). Potrzeba ta, związana z dążeniem do szybkiego rozwiązywania niepewności, może prowadzić do preferowania sztywnych podziałów społecznych i negatywnych stereotypów wobec grup uznawanych za „inne” lub „obce” (Kocis et al., 2004).

Długotrwałe odczłowieczanie grup, takich jak migranci, może pogłębiać podziały społeczne i zwiększać ryzyko przemocy międzygrupowej. Dehumanizacja bywa stosowana jako narzędzie w propagandzie politycznej, aby uzasadnić dyskryminacyjne polityki, a nawet akty przemocy wobec określonych grup (Kteily & Bruneau, 2017). W takich przypadkach społeczności lokalne mogą zacząć postrzegać migrantów jako zagrożenie, co prowadzi do eskalacji agresji, wykluczenia, a nawet fizycznej przemocy. Mechanizm ten działa jak samospełniająca się przepowiednia – im bardziej grupa jest odczłowieczana, tym większa jest gotowość do stosowania wobec niej brutalnych środków.

Rola mediów w kształtowaniu opinii publicznej o migrantach

Media odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu opinii publicznej, szczególnie w kontekście migracji. Sposób, w jaki przedstawiane są informacje o migrantach, ma istotny wpływ na formowanie społecznych postaw wobec tej grupy. Przekazy medialne często koncentrują się na negatywnych aspektach migracji, ukazując migrantów jako zagrożenie dla bezpieczeństwa narodowego i spójności społecznej (Esses et al., 2013). Badania pokazują, że media mają tendencję do stosowania języka dehumanizującego migrantów, przedstawiając ich jako anonimową masę „zalewającą” kraj. Takie terminy, jak „fala” czy „lawina” uchodźców, budują obraz migrantów jako niekontrolowanego żywiołu, co potęguje poczucie zagrożenia w społeczeństwie (Cichy, 2023). Skrajnie prawicowe i populistyczne media wykorzystują te narracje do zdobycia poparcia, co prowadzi do dalszej polaryzacji społeczeństwa. Jak zauważa Bauman (2016), media mają tendencję do tworzenia atmosfery lęku i niepewności, co sprzyja powstawaniu tzw. paniki

migracyjnej. Tego rodzaju przekazy utrudniają prowadzenie rzeczowej debaty na temat polityki migracyjnej i praw uchodźców, co w konsekwencji przyczynia się do wzrostu postaw antyimigracyjnych (Cichy, 2023). Jak podkreśla Cichy (2023), panika migracyjna w Polsce jest podsycona przez przekazy medialne, które cełkują migrantów jako zagrożenie dla tożsamości narodowej, bezpieczeństwa publicznego i stabilności ekonomicznej.

Tego rodzaju narracje prowadzą nienawiści wobec migrantów. Kreowanie negatywnych stereotypów przez media może skutkować dehumanizacją migrantów, co ułatwia usprawiedliwienie polityk dyskryminacyjnych, takich jak zaostrzenie przepisów azylowych czy ograniczenie dostępu do świadczeń socjalnych. Zamiast rzetelnej debaty na temat polityki migracyjnej, media często manipulują emocjami społecznymi, co sprzyja populistycznym rozwiązaniom (Cichy, 2023; Caritas Europa, 2023).

4

PROBLEM BADAŃ

W obliczu dynamicznych zmian w polityce migracyjnej Unii Europejskiej oraz rosnących napięć związanych z przyjęciem paktu migracyjnego w 2024 roku zidentyfikowano potrzebę zrozumienia, jakie postawy wobec migrantów i uchodźców prezentują Polki i Polacy. Dotychczasowe badania sugerują, że w dyskursie publicznym często występuje zjawisko dehumanizacji, które może prowadzić do uprzedzeń, dyskryminacji, a nawet aktów przemocy wobec grup uznawanych za „obce” (Haslam, 2006; Esses et al., 2008). Głównym celem badań było określenie, w jakim stopniu Polacy dehumanizują różne grupy migrantów oraz jak te postawy różnią się w zależności od poglądów politycznych, wykształcenia oraz miejsca zamieszkania. W ramach badania postawiono następujące pytania badawcze:

- **Jakie są ogólne postawy Polek i Polaków wobec przyjmowania imigrantów?** Postawiono określić, czy respondenci postrzegają migrantów jako zagrożenie, zwłaszcza w kontekście przyjęcia paktu migracyjnego. Zakładano, że postawy wobec migrantów mogą być związane z preferencjami politycznymi.
- **Które grupy migrantów są najbardziej narażone na dehumanizację?** Zakładano, że dehumanizacja będzie bardziej nasiloną w przypadku grup kulturowo odmiennych, takich jak uchodźcy z Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej oraz imigranci ekonomiczni z Azji i Afryki, niż wobec uchodźców z Ukrainy czy imigrantów z Europy Wschodniej.

- **Czy preferencje polityczne wpływają na poziom dehumanizacji migrantów?** Przewidywano, że wyborcy ugrupowań prawicowych (np. Zjednoczona Prawica, Konfederacja) będą wykazywać wyższy poziom dehumanizacji wobec migrantów w porównaniu do wyborców ugrupowań centrowych i lewicowych (Koalicja Obywatelska, Lewica). Jednym z kluczowych pytań było: Czy przynależność polityczna wpływa na stopień dehumanizacji wybranych grup migrantów?
- **Jak rola mediów wpływa na postawy wobec migrantów?** Badano, czy postrzeganie mediów jako podmiotów kształtujących negatywny wizerunek migrantów koreluje z wyższym poziomem dehumanizacji tych grup. Zakładano, że osoby krytyczne wobec wpływu mediów mogą być mniej skłonne do odczłowieczania migrantów.

Podstawowym celem badania było zrozumienie mechanizmów wpływających na kształtowanie się postaw wobec migrantów i uchodźców w Polsce, zwłaszcza w kontekście przyjęcia Paktu Migracyjnego UE. Wyniki miały dostarczyć informacji na temat tego, jak zmniejszać dehumanizację poprzez edukację, kampanie społeczne oraz świadome kształtowanie przekazów medialnych. W dłuższej perspektywie wnioski z badania mogą stanowić podstawę do formułowania rekomendacji dla polityków, dziennikarzy oraz organizacji pozarządowych, zajmujących się integracją migrantów.

5

METODA

Osoby badane i procedura

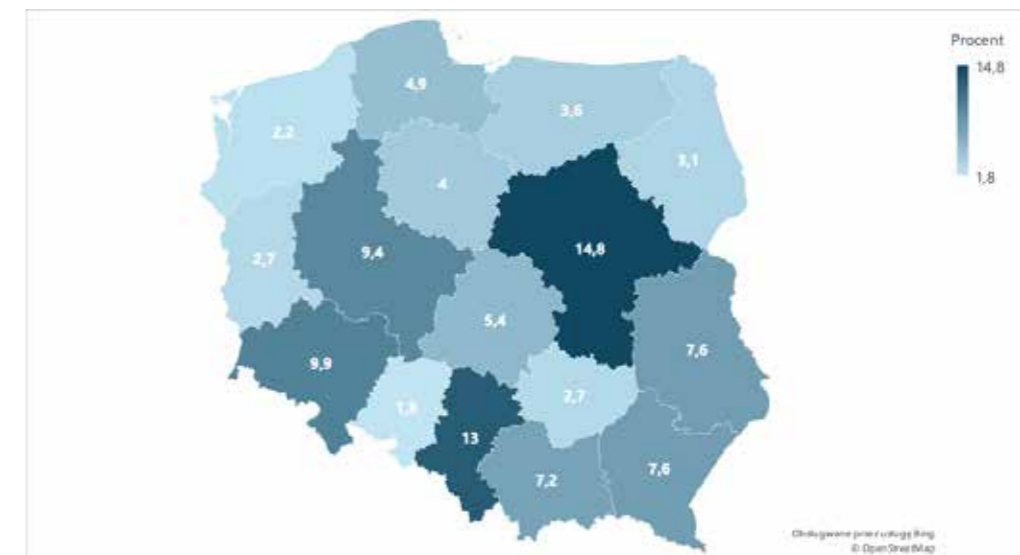
W opisywanym badaniu wzięło udział $N = 223$ dorosłych Polaków. Badanie zostało przeprowadzone metodą CAWI (*Computer Assisted Web Interview*) przez agencję badawczą. Przeprowadzona próba była reprezentatywna pod względem płci, wykształcenia oraz miejsca zamieszkania. Wszystkie pytania zostały zadane uczestnikom w języku polskim, a osoby biorące udział w badaniu były wynagradzane w formie punktów, które mogły wymienić na rekompensatę pieniężną zgodnie z zasadami agencji badawczej.

Demografia. Spośród osób biorących udział w badaniu, 52,5% stanowiły kobiety, a 47,5% mężczyźni. W badaniu uczestniczyły osoby o różnym poziomie wykształcenia:

35% badanych posiadało wykształcenie podstawowe lub zawodowe, 37,2% średnie, a 27,8% wyższe. Pod względem wielkości miejsca zamieszkania, 39,9% respondentów mieszkało na wsi, 33,2% w miastach do 100 tysięcy mieszkańców, 14,8% w miastach średnich (100-500 tysięcy mieszkańców), a 12,1% w dużych miastach powyżej 500 tysięcy mieszkańców. Respondenci zostali również poproszeni o podanie województwa, w którym mieszkają (Rysunek 1). Najwięcej osób pochodziło z województwa mazowieckiego (14,8%) oraz śląskiego. Mniejszy odsetek stanowili mieszkańcy województwa dolnośląskiego (9,9%), wielkopolskiego (9,4%) oraz lubelskiego i podkarpackiego (po 7,6%).

Rysunek 1.

Województwo zamieszkania osób biorących udział w badaniu (N = 223)

Poglądy polityczne. Badanie obejmowało również ocenę poglądów respondentów w sferze obyczajowej, mierzoną na siedmiopunktowej skali (1 = *poglądy skrajnie konserwatywne*, 7 = *poglądy skrajnie liberalne*). Średnia wyniosła 3,85 ($SD = 1,76$).

Preferencje polityczne (wyborcze). Dodatkowo respondentów zapytano, na jaki komitet wyborczy oddaliby swój głos, gdyby wybory parlamentarne odbywały się w najbliższą niedzielę. Wśród 223 badanych, 183 osoby (82,1%) udzieliły odpowiedzi na to pytanie, natomiast 40 osób (17,9%)

wskazało jedną z trzech następujących odpowiedzi: *inna, nie wiem/odmawiam odpowiedzi* lub *nie poszłabym/poszedłbym do wyborów*. Analiza częstości odpowiedzi wykazała, że Koalicja Obywatelska została wskazana przez 39,3% respondentów. Na drugim miejscu uplasowała się Zjednoczona Prawica, z poparciem na poziomie 26,2%. Kolejne miejsce zajęła Konfederacja, którą poparło 14,8% respondentów. Lewica uzyskała poparcie na poziomie 9,8%. Trzecia Droga (Polskie Stronnictwo Ludowe i Polska 2050) również zdobyła 9,8% głosów.

Sposób pomiaru

Postrzeżenie ogólnego zagrożenia imigracyjnego. W celu zbadania subiektywnej percepcji zagrożenia związanego ze zwiększoną imigracją w związku z przyjęciem przez Unię Europejską paktu migracyjnego zastosowano pytanie jednokrotnego wyboru. Respondenci odpowiadali, czy ich zdaniem Polsce grozi zwiększony napływ imigrantów z powodu Paktu Migracyjnego (odpowiedzi: *tak/nie/trudno powiedzieć*).

Opinia na temat Paktu Migracyjnego UE. Postawy wobec Paktu Migracyjnego UE zostały zmierzone za pomocą jednego pytania jednokrotnego wyboru. Respondenci spośród trzech stwierdzeń wybierali jedno, które ich zdaniem najlepiej odzwierciedlało ich opinię. W badaniu prezentowano następujące stwierdzenia w rotowanej kolejności: *Pakt migracyjny UE jest potrzebnym rozwiązaniem, które pomoże skutecznie zarządzać migracją w Europie i promować solidarność między państwami członkowskimi; Pakt migracyjny UE jest niekorzystnym rozwiązaniem, które narusza suwerenność Polski i może prowadzić do zwiększenia problemów związanych z migracją; Nie mam jednoznacznego zdania – widzę zarówno korzyści, jak i potencjalne zagrożenia.*

Tabela 1.

Treść pozycji testowych wraz z ładunkami czynnikowymi oraz podstawowymi statystykami opisowymi skali postrzeżenie wpływu imigrantów na Polskę

POZYCJA	M	SD	ŁADUNEK CZYNNIKOWY
1. Obecność imigrantów w Polsce może pozytywnie wpłynąć na rozwój gospodarczy kraju. (pozycja kodowana odwrotnie)	2.64	1.21	-.67
2. Imigranci mogą stanowić zagrożenie dla polskiej tożsamości kulturowej.	3.64	1.30	.98
3. Przyjmowanie większej liczby imigrantów może prowadzić do wzrostu przestępczości w Polsce.	4.06	1.07	.78

Poczucie zagrożenia. W badaniu przeprowadzono pomiar subiektywnego poziomu zagrożeń w różnych obszarach życia. W tym celu opracowano narzędzie składające się z czterech pozycji testowych, wobec których osoby badane

Postawa wobec przyjmowania imigrantów. Aby ocenić deklarowany ogólny poziom akceptacji wobec przyjmowania imigrantów, osobom badanym zadano jedno pytanie: *Jakie jest Pani/Pana ogólne stanowisko wobec przyjmowania imigrantów przez Polskę?*, na które odpowiadali za pomocą pięciostopniowej skali od 1 (*zdecydowanie przeciw*) do 5 (*zdecydowanie za*).

Postrzeżenie imigrantów jako potencjalnego zagrożenia dla Polski. W badaniu dokonano pomiaru skłonności do postrzeżenia wpływu imigrantów na Polskę, jako wyłączeni negatywnego. W tym celu opracowano narzędzie składające się z trzech pozycji testowych, wobec których osoby badane ustosunkowywały się za pomocą pięciostopniową skalą Likerta od 1 (*zdecydowanie się nie zgadzam*) do 5 (*zdecydowanie się zgadzam*). Wyniki eksploracyjnej analizy czynnikowej potwierdziły zakładaną jednoczynnikową strukturę (Tabela 1). Skala charakteryzowała się odpowiednią spójnością wewnętrzną ($\alpha = .73$). Tym samym osoby uzyskujące wysokie wyniki na tej skali były bardziej skłonne postrzegać imigrantów jako zagrożenie kulturowe i społeczne, a osoby z niskimi wynikami dostrzegały głównie ich pozytywny wpływ na gospodarkę kraju.

ustosunkowywały się za pomocą skali od 1 (*zupełnie się nie martwię*) do 5 (*bardzo się martwię*). Każda z pozycji analizowana była indywidualnie (Tabela 2).

Tabela 2.

Treść pozycji testowych dotyczących poczucia zagrożenia wraz z podstawowymi statystykami opisowymi

POZYCJA W JAKIM STOPNIU MARTWI SIĘ PANI/PAN...?	M	SD
1. ... o obecną sytuację finansową	3.44	1.03
2. ... że na nie jest Pani bezpieczna/Pan bezpieczny	2.99	1.06
3. ... że decyzje, które podejmują obecnie politycy, są złe dla Polski	3.54	1.15
4. ... że problem imigracji będzie miał negatywny wpływ na Pani/Pana życie	3.23	1.15

Dehumanizacja wybranych grup społecznych. W badaniu wykorzystano skalę rażącej dehumanizacji opracowaną przez Kteily'ego i współpracowników (2015). Uczestnikom badania wyjaśniono, że niektórzy ludzie mogą być postrzegani jako mniej ludzcy, jakby znajdowali się na wcześniejszym etapie

ewolucji. Następnie zaprezentowano im skalę obrazkową przedstawiającą etapy ewolucji - od małpy do człowieka współczesnego. Zadaniem respondentów było wskazanie na 9-stopniowej skali, na jakim etapie ich zdaniem znajdują się poszczególne grupy społeczne (Tabela 3).

Tabela 3.

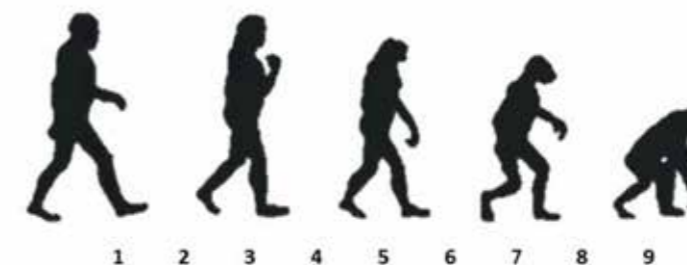
Statystyki opisowe poziomu dehumanizacji wybranych grup społecznych

GRUPA	M	SD
Polki i Polacy	2.08	1.44
Uchodźcy z Ukrainy	3.36	2.22
Uchodźcy z Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej	4.43	2.49
Uchodźcy z krajów objętych konfliktami zbrojnymi	3.65	2.19
Imigranci ekonomiczni z krajów azjatyckich	3.83	2.37
Imigranci ekonomiczni z Europy Wschodniej	3.48	2.21
Imigranci ekonomiczni z państw Afryki,	4.54	2.49
Politycy wspierający Pakt Migracyjny UE	4.29	2.62
Politycy sprzeciwiający się Paktowi Migracyjnemu UE	3.21	2.24

W niniejszym raporcie prezentowane są średnie wyniki na poziomie dehumanizacji (Rysunek 2). Odwróconej skali, gdzie 1 oznacza najniższy, a 9 najwyższy

Rysunek 2.

Odwrócona skala przedstawiająca kolejne stadia ewolucji używana do pomiaru dehumanizacji

Rola mediów w kształtowaniu opinii o imigrantach. W badaniu dokonano pomiaru postrzeżenia wpływu mediów na kształtowanie opinii o imigrantach. W tym celu opracowano narzędzie składające się z trzech pozycji testowych, wobec których osoby badane ustosunkowywały się za pomocą skali Likerta od 1 (*zdecydowanie się nie zgadzam*) do 5 (*zdecydowanie*

się zgadzam). Wyniki eksploracyjnej analizy czynnikowej potwierdziły zakładaną jednoczynnikową strukturę skali (Tabela 4). Skala charakteryzowała się odpowiednią spójnością wewnętrzną ($\alpha = .73$). Wysokie wyniki w tej skali sugerują, że respondenci prezentują opinię, iż media w Polsce mają tendencję do negatywnego przedstawiania migrantów.

Tabela 4.

Treść pozycji testowych wraz z ładunkami czynnikowymi oraz podstawowymi statystykami opisowymi skali postrzeżenie negatywnego wpływu mediów na kształtowanie opinii o imigrantach.

POZYCJA	M	SD	ŁADUNEK CZYNNIKOWY
1. Media odczłowieczają migrantów, przedstawiając ich w negatywnym świetle.	3.02	1.29	.88
2. Sposób, w jaki media opisują migrantów, przedstawia ich jako zagrożenie.	3.54	1.18	.58
3. Media zbyt często skupiają się na problemach, pomijając pozytywne.	3.09	1.14	.66

Pytania otwarte. Badanie obejmowało również dwa pytania otwarte, które miały na celu zgłębienie opinii respondentów na temat obecności migrantów w Polsce. Pytania te brzmiały:

Jakie są Pani/Pana największe obawy związane z obecnością migrantów w Polsce? oraz W jaki sposób, Pani/Pana zdaniem, Polska mogłaby lepiej zarządzać kwestią migracji i uchodźców? Uzyskane odpowiedzi poddano analizie.

WYNIKI

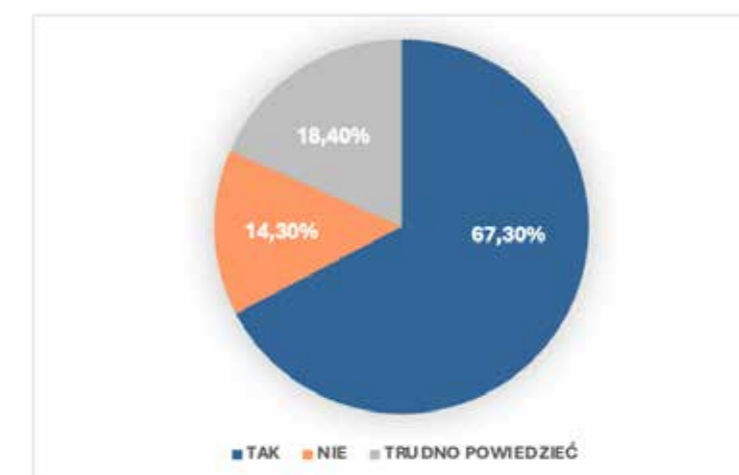
Czy Polki i Polacy obawiają się napływu imigrantów z powodu Paktu Migracyjnego?

Wyniki badania wskazują, że większość respondentów obawia się takiego scenariusza. Zdecydowana większość, bo 67.3% badanych, uważa, że Polsce grozi zwiększony napływ imigrantów. Natomiast 14.3% badanych jest przeciwnego zdania i nie dostrzega takiego zagrożenia. Ta

grupa respondentów jest przekonana, że przyjęcie paktu nie spowoduje znaczącego wzrostu liczby imigrantów w Polsce. Z kolei 18.4% ankietowanych nie potrafiło jednoznacznie ocenić sytuacji, wybierając odpowiedź *trudno powiedzieć* (Rysunek 3).

Rysunek 3.

Odpowiedzi respondentów na pytanie o zagrożenie zwiększonym napływem imigrantów w związku z paktem migracyjnym UE (N = 223)

Analizując wyniki w podziale na preferencje polityczne, największe obawy dotyczące napływu imigrantów wyrażają wyborcy Zjednoczonej Prawicy (Prawo i Sprawiedliwość oraz sojusznicy). W tej grupie ($n = 48$), aż 93.8% uważa, że Polsce grozi zwiększony napływ imigrantów, natomiast 6.3% nie miało zdania na ten temat. W przypadku wyborców Koalicji Obywatelskiej ($n = 72$), opinie są bardziej podzielone. Tylko 33.3% wyraziło obawy o napływ imigrantów, natomiast 31.9% stwierdziło, że Polsce nie grozi takie zagrożenie, a aż 34.7% nie potrafiło jednoznacznie odpowiedzieć. Wyborcy Lewicy ($n = 18$) również w większości obawiają się napływu

imigrantów – 61,1% z tej grupy uważa, że Polsce grozi taki napływ, przy czym 16,7% jest przeciwnego zdania, a 22,2% nie miało zdania. Podobne wyniki uzyskano wśród wyborców Trzeciej Drogi (Polskie Stronnictwo Ludowe i Polska 2050). Spośród nich ($n = 18$), 61,1% obawia się zwiększonego napływu imigrantów, 22,2% uważa, że nie ma takiego zagrożenia, a 16,7% nie potrafiło określić swojej opinii. Najbardziej zdecydowaną opinię wyrazili wyborcy Konfederacji ($n = 27$), z których 92,6% uważa, że Polsce grozi zwiększony napływ imigrantów, podczas gdy tylko 7,4% nie potrafiło jednoznacznie odpowiedzieć.

Czy według Polek i Polaków pakt migracyjny to szansa czy zagrożenie?

Najwięcej osób, bo 51.6%, uznało, że pakt migracyjny UE jest niekorzystnym rozwiązaniem. To stanowisko odzwierciedla dominującą obawę, że przyjęcie paktu mogłoby negatywnie wpłynąć na sytuację migracyjną oraz

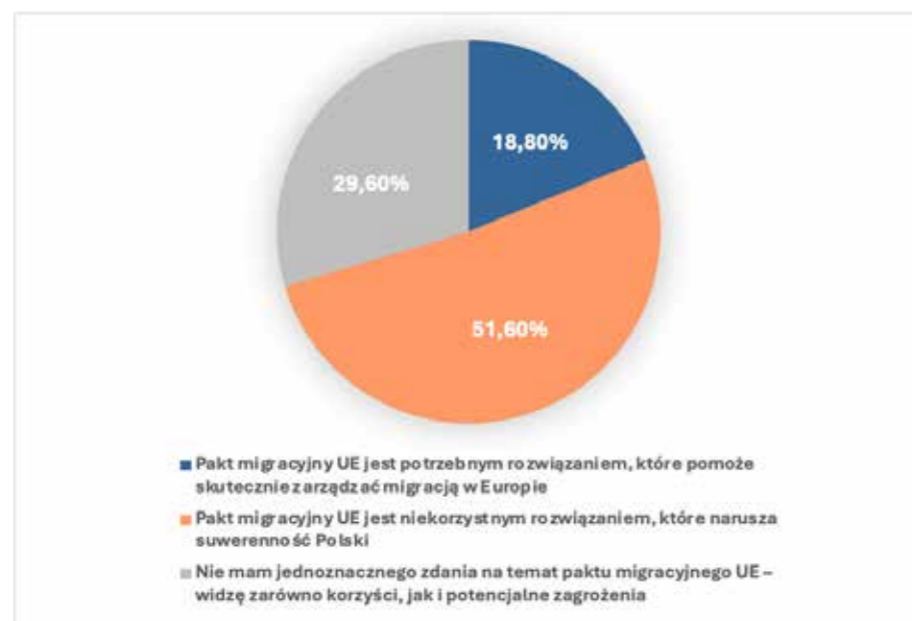
niezależność kraju. Kolejna duża grupa respondentów, stanowiąca 29.6%, przyznała, że nie ma jednoznacznego zdania na temat paktu. Ta część badanych dostrzega zarówno korzyści, jak i potencjalne zagrożenia wynikające

z jego wprowadzenia, co może świadczyć o pewnym stopniu niepewności i złożoności problemu w ich oczach. Najmniej liczna grupa, 18.8%, wyraziła opinię, że pakt migracyjny UE jest potrzebnym rozwiązaniem. Podsumowując, większość

badanych ma krytyczne lub niepewne podejście do paktu Migracyjnego UE, co wskazuje na dominującą wśród Polaków obawę przed potencjalnymi konsekwencjami jego przyjęcia (Rysunek 4).

Rysunek 4.

Opinie respondentów na temat paktu migracyjnego Unii Europejskiej (N = 223)

Wśród wyborców Zjednoczonej Prawicy ($n = 48$) dominowało przekonanie, że pakt migracyjny UE jest niekorzystny – tak uważało 79.2% badanych. Tylko 10.4% uznało pakt za potrzebne rozwiązanie, a kolejne 10.4% nie potrafiło jednoznacznie ocenić sytuacji. Wyborcy Koalicji Obywatelskiej ($n = 72$) byli bardziej podzieleni. Spośród nich 36.1% postrzega pakt jako korzystne rozwiązanie, podczas gdy 22.2% uznaje go za niekorzystne. Największa grupa, 41.7%, wyraziła brak jednoznacznego stanowiska, dostrzegając zarówno pozytywne, jak i negatywne aspekty paktu. W przypadku wyborców Lewicy ($n = 18$) 50% uważa, że Pakt Migracyjny UE jest niekorzystny, 22.2% uznaje go za potrzebne rozwiązanie, a 27.8% nie ma jednoznacznego zdania. Spośród wyborców Trzeciej Drogi ($n = 18$), 44.4% uważa pakt za niekorzystny, 27.8% dostrzega w nim korzyści, a kolejne 27.8%

nie ma jasnej opinii na ten temat. Najbardziej jednoznaczną opinię wyrazili wyborcy Konfederacji ($n = 27$). Spośród nich 92.6% uważa, że Pakt Migracyjny UE jest niekorzystny dla Polski, a tylko 7.4% miało trudności z jednoznaczną oceną, dostrzegając zarówno korzyści, jak i potencjalne zagrożenia.

Wyniki badania wskazują na silne podziały w ocenie paktu migracyjnego UE, uzależnione od preferencji politycznych respondentów. Wyborcy Zjednoczonej Prawicy i Konfederacji są zdecydowanie przeciwni paktowi, podczas gdy sympatycy Koalicji Obywatelskiej oraz Lewicy wykazują większe zróżnicowanie opinii. W przypadku Trzeciej Drogi większość również skłania się ku krytycznej ocenie, ale znaczny odsetek wyborców pozostaje niezdecydowany.

Czy Polki i Polacy popierają przyjmowanie imigrantów?

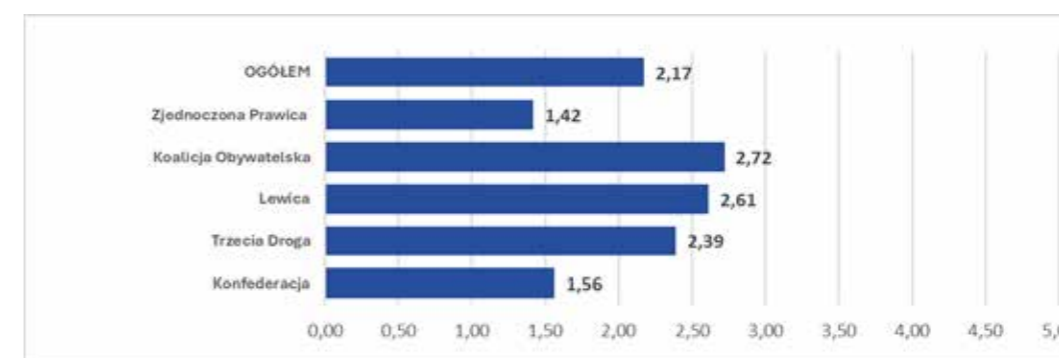
W kolejnej części badania dokonano oceny nastawienia Polek i Polaków wobec przyjmowania imigrantów przez Polskę. Średnia ocen wśród wszystkich respondentów wyniosła 2.17. Jednoczynnikowa analiza wariancji (ANOVA) wykazała, że preferencje polityczne istotnie różnicuje stanowisko respondentów wobec przyjmowania imigrantów ($F = 18.99; p < 0.001$). Test post-hoc Bonferroniego wykazał, że wyborcy Zjednoczonej Prawicy mają znacznie bardziej

negatywne nastawienie wobec przyjmowania imigrantów niż wyborcy Koalicji Obywatelskiej, Lewicy oraz Trzeciej Drogi ($p < .001$). Podobnie, wyborcy Konfederacji różnią się istotnie od wyborców Koalicji Obywatelskiej i Lewicy, wyrażając większe obawy związane z imigracją ($p < .01$). Szczegółowe wyniki dotyczące średnich przy uwzględnieniu preferencji wyborczych zostały zaprezentowane na Rysunku 5.

Kogo dehumanizują Polki i Polacy, a w kim widzą człowieka?

Rysunek 5.

Średnie poparcie dla przyjmowania imigrantów w Polsce w zależności od popieranej partii

Czy Polki i Polacy postrzegają imigrantów jako zagrożenie?

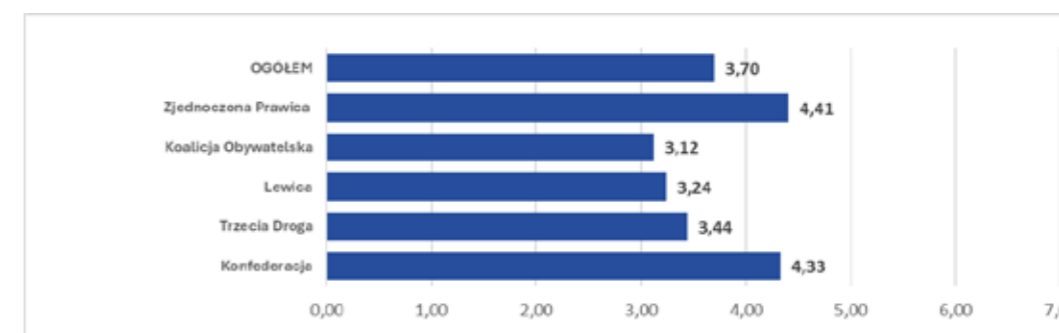
Zbadano również, jak postrzegani są imigranci. Ogólna średnia wyniosła 3,68, co sugeruje, że respondenci w większości postrzegają imigrantów jako umiarkowane zagrożenie.

Jednoczynnikowa analiza wariancji (ANOVA) wykazała, że przynależność polityczna istotnie wpływa na postrzeganie wpływu imigrantów na Polskę ($F = 24.81; p < .001$). Test post-hoc Bonferroniego wykazał istotne różnice między grupami

politycznymi. Wyborcy Zjednoczonej Prawicy wykazywali znacznie bardziej negatywne nastawienie wobec imigrantów w porównaniu do wyborców Koalicji Obywatelskiej, Lewicy oraz Trzeciej Drogi ($p < .001$). Również wyborcy Konfederacji znacząco różnili się od wyborców Koalicji Obywatelskiej i Lewicy, wyrażając większe obawy wobec imigrantów ($p < .01$). Szczegółowe wyniki dotyczące średnich przy uwzględnieniu preferencji wyborczych zostały zaprezentowane na Rysunku 6.

Rysunek 6.

Średnie oceny postrzeganego negatywnego wpływu imigrantów na Polskę w zależności od popieranej partii

W kolejnym kroku zweryfikowano, czy postrzeganie imigrantów jako zagrożenia koreluje z innymi zmiennymi, takimi jak ogólne stanowisko wobec przyjmowania imigrantów i poczucie zagrożenia w różnych sferach życia (wykorzystując współczynnik r Pearsona). Macierz korelacji przedstawiająca uzyskane wyniki znajduje się w Tabeli 5. Analiza wykazała istotne związki między postrzeganiem imigrantów jako zagrożenia a odczuwaniem różnego rodzaju

obaw. Osoby, które mają bardziej negatywne nastawienie wobec imigrantów, częściej odczuwają niepokój związany z bezpieczeństwem, sytuacją polityczną oraz potencjalnym wpływem imigracji na ich codzienne życie. Dodatkowo te osoby wykazują pewne obawy o swoją sytuację finansową. Z kolei respondenci bardziej otwarci na przyjmowanie imigrantów przejawiają niski poziom obaw odnoszących się do różnych aspektów życia.

Tabela 5.

Macierz korelacji pomiędzy postrzeganiem imigrantów jako zagrożenie, poparciem dla imigracji a poczuciem zagrożenia w różnych obszarach

GRUPA	POCZUCIE ZAGROŻENIA			
	OBAWY O OBECNĄ SYTUACJĘ FINANSOWĄ	OBAWY O WŁASNE BEZPIECZEŃSTWO	OBAWY O DECYZJE POLITYCZNE	OBAWY ZWIĄZANE Z IMIGRACJĄ
Postrzeganie imigrantów jako zagrożenie	.20**	.42***	.49***	.61***
Poparcie dla przyjmowania imigrantów	-.10	-.37***	-.43***	-.55***

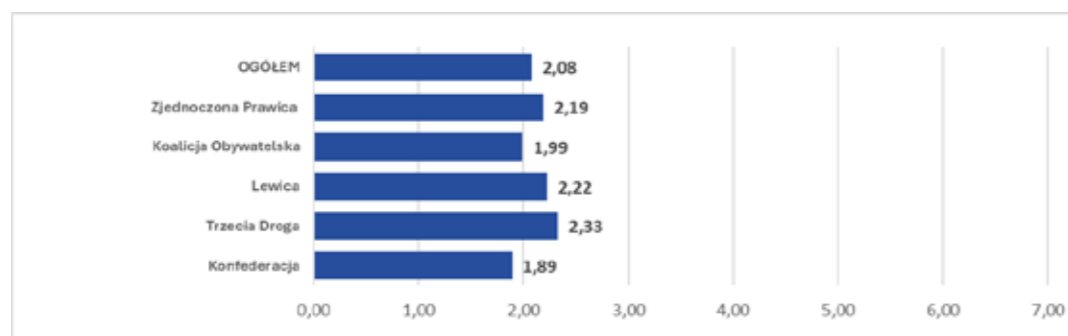
Kogo dehumanizują Polki i Polacy, a w kim widzą człowieka?

Test Friedmana wykazał istotne różnice w poziomie dehumanizacji różnych grup społecznych $\chi^2(8)=381.13$, $p < .001$. Średnie rangi wskazują, że najbardziej dehumanizowani byli imigranci z państw Afryki ($M_r = 6.46$), natomiast najmniej Polki i Polacy ($M_r = 2.89$).

Dehumanizacja Polek i Polaków. Wyniki jednoczynnikowej analizy wariancji (ANOVA) wskazują, że różnice w poziomie dehumanizacji Polek i Polaków między wyborcami różnych partii politycznych są nieistotne statystycznie ($F = 0.42$; $p = .80$). Oznacza to, że ogólny poziom dehumanizacji nie różni się znacząco w zależności od preferencji wyborczych. Szczegółowe wyniki zostały zaprezentowane na Rysunku 7.

Rysunek 7.

Średni poziom dehumanizacji grupy własnej, czyli Polek i Polaków – wynik ogólny oraz wyniki z uwzględnieniem preferencji wyborczych

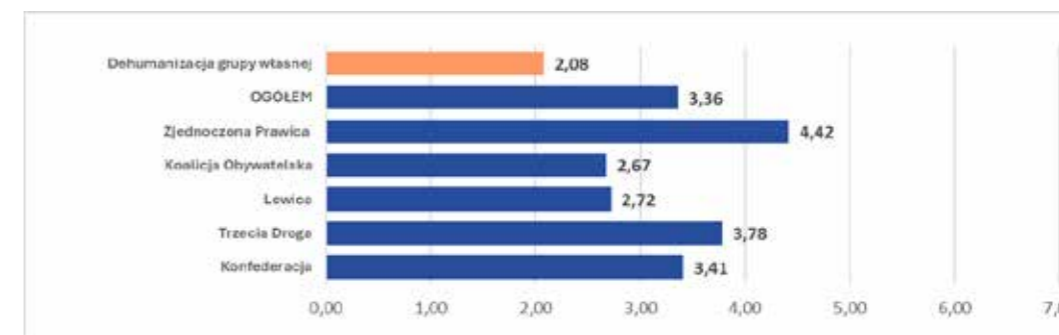

Dehumanizacja uchodźców z Ukrainy¹. Wyniki ANOVA wykazały istotne różnice w poziomie dehumanizacji uchodźców z Ukrainy między wyborcami różnych partii politycznych ($F = 5.47$; $p < .001$). Wynik testów post-hoc Bonferroniego wskazały, że wyborcy Zjednoczonej Prawicy wykazywali wyższy poziom dehumanizacji uchodźców z Ukrainy w porównaniu do

wyborców Koalicji Obywatelskiej ($p < .001$) oraz Lewicy ($p = .044$). Z kolei wyborcy Koalicji Obywatelskiej oraz Lewicy nie różnili się istotnie w swoich postawach od wyborców Trzeciej Drogi oraz Konfederacji. Pozostałe porównania pomiędzy grupami nie wykazały statystycznie istotnych różnic. Szczegółowe wyniki zostały zaprezentowane na Rysunku 8.

Rysunek 8.

Średni poziom dehumanizacji uchodźców z Ukrainy – wynik ogólny oraz wyniki z uwzględnieniem preferencji wyborczych

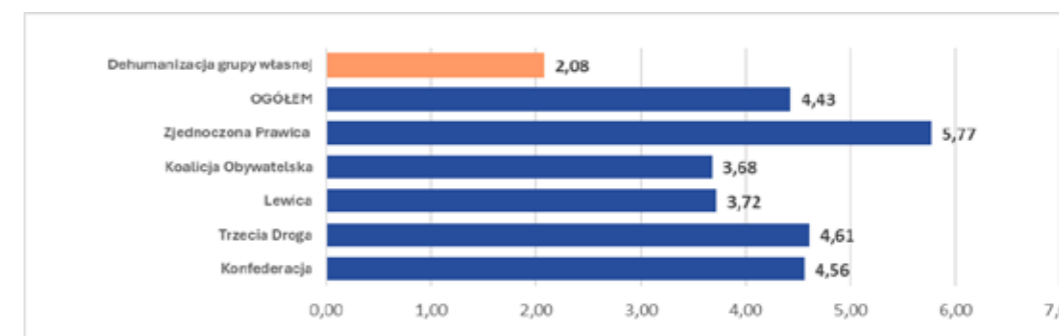

Dehumanizacja uchodźców z Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej (np. Syrii, Libii, Jemenu). Jednoczynnikowa analiza wariancji ANOVA wykazała istotne różnice w poziomie dehumanizacji uchodźców z Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej (np. Syria, Libia, Jemen) między wyborcami różnych partii politycznych ($F = 5.94$; $p < .001$). Testy post-hoc Bonferroniego

wykazały, że wyborcy Zjednoczonej Prawicy wykazywali wyższy poziom dehumanizacji wobec tej grupy w porównaniu do wyborców Koalicji Obywatelskiej ($p < .001$) oraz Lewicy ($p = .023$). Z kolei wyborcy Koalicji Obywatelskiej oraz Lewicy nie różnili się istotnie od wyborców Trzeciej Drogi oraz Konfederacji. Szczegółowe wyniki zostały zaprezentowane na Rysunku 9.

Rysunek 9.

Średni poziom dehumanizacji uchodźców z Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej - wynik ogólny oraz wyniki z uwzględnieniem preferencji wyborczych

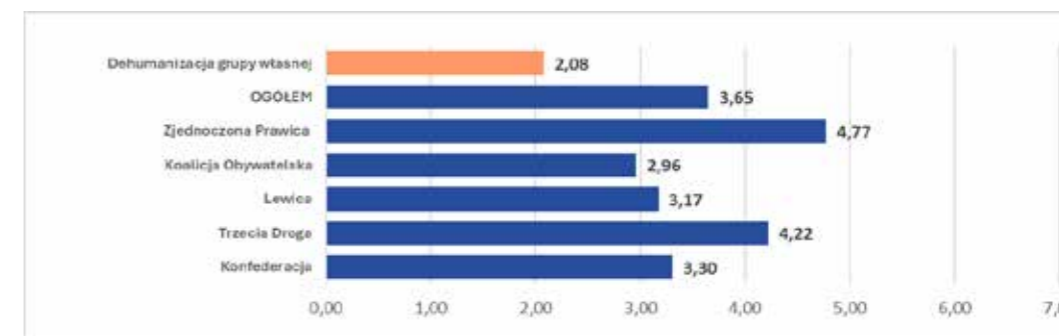

Dehumanizacja uchodźców z krajów objętych konfliktami zbrojnymi. Wyniki ANOVA wykazały istotne różnice w poziomie dehumanizacji uchodźców z krajów objętych konfliktami zbrojnymi między wyborcami różnych partii politycznych ($F = 6.07$; $p < .001$). Natomiast wyniki

testów post-hoc Bonferroniego dodatkowo sugerują, że wyborcy Zjednoczonej Prawicy wykazywali wyższy poziom dehumanizacji tej grupy w porównaniu do wyborców Koalicji Obywatelskiej ($p < .001$) oraz wyborców Konfederacji ($p = .041$). Szczegółowe wyniki zostały zaprezentowane na Rysunku 10.

Rysunek 10.

Średni poziom dehumanizacji uchodźców z krajów objętych konfliktami zbrojnymi - wynik ogólny oraz wyniki z uwzględnieniem preferencji wyborczych

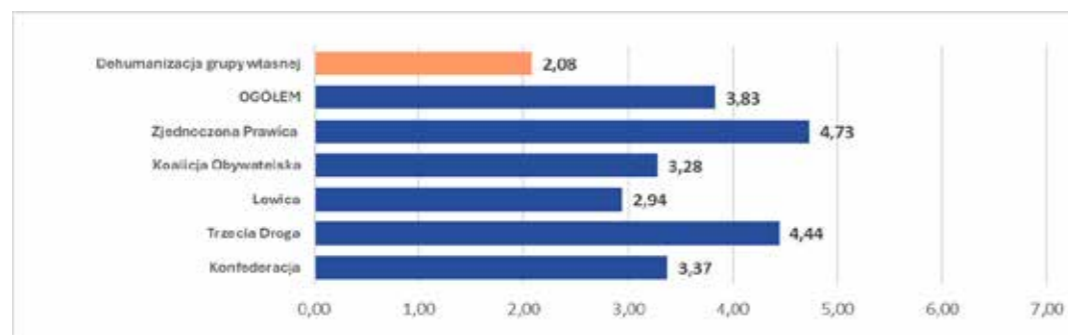
1 Dla lepszego zrozumienia wyników dotyczących tzw. grup obcych dla jako punkt odniesienia na wykresie uwzględniano średnią dehumanizację grupy własnej, czyli Polek i Polaków

Dehumanizacja imigrantów ekonomicznych z krajów azjatyckich (np. Wietnam, Filipiny). Jednoczynnikowa analiza wariancji (ANOVA) wykazała istotne różnice w poziomie dehumanizacji imigrantów ekonomicznych z krajów azjatyckich między wyborcami różnych partii politycznych ($F = 4.09$; $p = .003$). Testy post-hoc Bonferroniego wykazały, że

wyborcy Zjednoczonej Prawicy wykazywali wyższy poziom dehumanizacji tej grupy w porównaniu do wyborców Koalicji Obywatelskiej ($p = .009$). Pozostałe porównania między grupami wyborców nie wykazały istotnych różnic ($p > .05$). Szczegółowe wyniki zostały zaprezentowane na Rysunku 11.

Rysunek 11.

Średni poziom dehumanizacji imigrantów ekonomicznych z krajów azjatyckich - wynik ogólny oraz wyniki z uwzględnieniem preferencji wyborczych

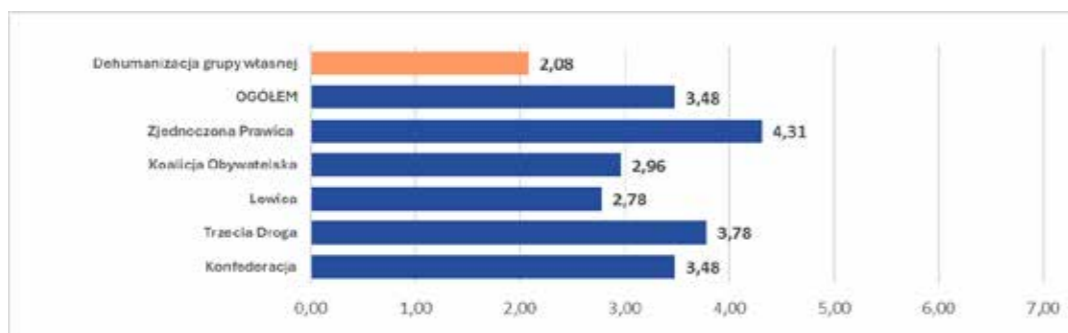

Dehumanizacja imigrantów ekonomicznych z Europy Wschodniej (np. Ukraina, Białoruś). Analiza ANOVA wykazała istotne różnice w poziomie dehumanizacji imigrantów ekonomicznych z Europy Wschodniej między wyborcami różnych partii politycznych ($F = 3.43$; $p = .010$). Wykonane w kolejnym kroku testy post-hoc Bonferroniego wykazały

natomiast, że wyborcy Zjednoczonej Prawicy wykazywali wyższy poziom dehumanizacji tej grupy w porównaniu do wyborców Koalicji Obywatelskiej ($p = .009$). Pozostałe porównania między grupami wyborców nie wykazały istotnych różnic ($p > .05$). Szczegółowe wyniki zostały zaprezentowane na Rysunku 12.

Rysunek 12.

Średni poziom dehumanizacji imigrantów ekonomicznych z Europy Wschodniej - wynik ogólny oraz wyniki z uwzględnieniem preferencji wyborczych

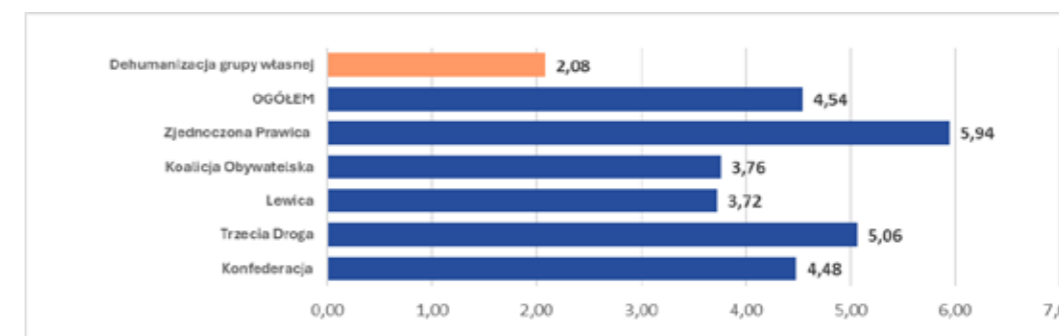

Dehumanizacja imigrantów ekonomicznych z państw Afryki. Jednoczynnikowa analiza wariancji (ANOVA) wykazała istotne różnice w poziomie dehumanizacji imigrantów ekonomicznych z państw Afryki między wyborcami różnych partii politycznych ($F = 6.91$; $p < .001$). Tutaj podobnie, testy

post-hoc Bonferroniego wskazały, że wyborcy Zjednoczonej Prawicy wykazywali wyższy poziom dehumanizacji tej grupy w porównaniu do wyborców Koalicji Obywatelskiej ($p < .001$) oraz Lewicy ($p = .022$). Szczegółowe wyniki zostały zaprezentowane na Rysunku 13.

Rysunek 13.

Średni poziom dehumanizacji imigrantów ekonomicznych z państw Afryki - wynik ogólny oraz wyniki z uwzględnieniem preferencji wyborczych

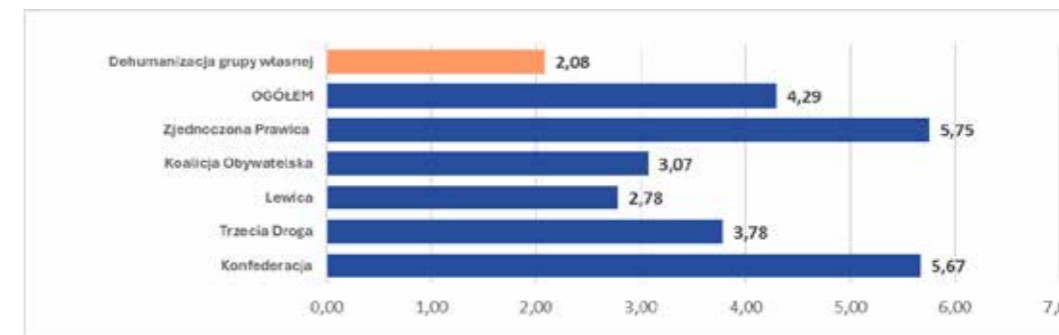

Politycy popierających pakt migracyjny UE. Jednoczynnikowa analiza wariancji (ANOVA) wykazała istotne różnice w poziomie dehumanizacji polityków wspierających Pakt Migracyjny UE między wyborcami różnych partii politycznych ($F = 14.54$; $p < .001$). Testy post-hoc Bonferroniego wykazały, że wyborcy Zjednoczonej Prawicy dehumanizowali tę grupę bardziej niż wyborcy Koalicji Obywatelskiej ($p < .001$), Lewicy ($p < .001$) oraz Trzeciej Drogi (p

$< .001$). Dodatkowo, również wyborcy Konfederacji wykazywali wyższy poziom dehumanizacji tej grupy w porównaniu do wyborców Koalicji Obywatelskiej ($p = .027$). Pozostałe porównania między grupami nie wykazały istotnych różnic ($p > .05$). Na przykład, różnice między wyborcami Lewicy a Trzecią Drogą ($p = 1.00$) były nieistotne. Szczegółowe wyniki zostały zaprezentowane na Rysunku 14.

Rysunek 14.

Średni poziom dehumanizacji polityków popierających pakt migracyjny UE - wynik ogólny oraz wyniki z uwzględnieniem preferencji wyborczych

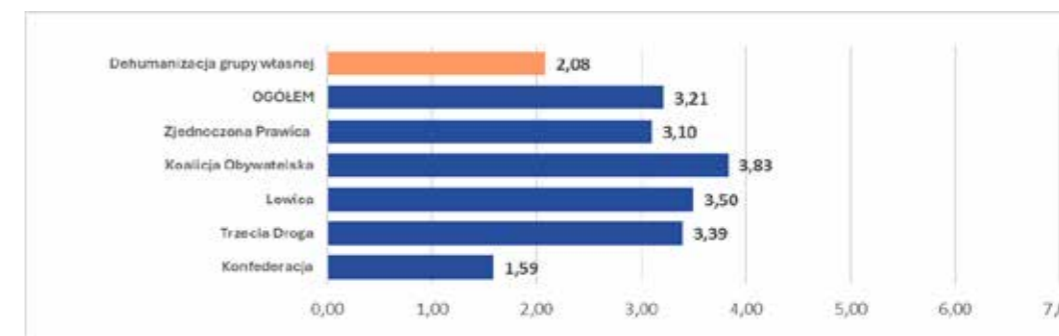

Politycy sprzeciwiający się paktowi migracyjnemu UE. Jednoczynnikowa analiza wariancji (ANOVA) wykazała istotne różnice w poziomie dehumanizacji polityków sprzeciwiających się Paktowi Migracyjnemu UE między wyborcami różnych partii politycznych ($F = 5.57$; $p < .001$). Testy post-hoc Bonferroniego wskazały, że wyborcy Lewicy wykazywali wyższy poziom dehumanizacji tej grupy w porównaniu do

wyborców Zjednoczonej Prawicy ($p = .002$) oraz Konfederacji ($p = .036$). Dodatkowo, wyborcy Koalicji Obywatelskiej również wykazywali wyższy poziom dehumanizacji polityków sprzeciwiających się paktowi w porównaniu do wyborców Zjednoczonej Prawicy ($p = .029$). Pozostałe porównania między grupami wyborców nie wykazały istotnych różnic ($p > .05$). Szczegółowe wyniki zostały zaprezentowane na Rysunku 15.

Rysunek 15.

Średni poziom dehumanizacji polityków sprzeciwiających się paktowi migracyjnemu UE - wynik ogólny oraz wyniki z uwzględnieniem preferencji wyborczych

Czy postrzeganie mediów wpływa na dehumanizację różnych grup społecznych?

Celem przeprowadzonej analizy korelacji było sprawdzenie czy osoby, które dostrzegają negatywny wpływ mediów, wykazują mniejszą skłonność do dehumanizacji różnych grup. Najsilniejsza, ujemna korelacja występuje w odniesieniu do uchodźców z Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej ($r = -.41; p = .01$) oraz uchodźców z krajów objętych konfliktami zbrojnymi ($r = -.38; p = .02$), co oznacza, że im bardziej respondenci są krytyczni wobec mediów, tym mniej skłonni są dehumanizować te grupy. Podobna zależność dotyczy uchodźców z Ukrainy ($r = -.35; p = .03$) oraz imigrantów ekonomicznych z krajów azjatyckich ($r = -.34; p = .03$) i afrykańskich ($r = -.32; p = .05$). Co więcej, osoby krytykujące wpływ mediów rzadziej dehumanizują również polityków wspierających Pakt Migracyjny UE ($r = -.40; p = .01$). Nie stwierdzono natomiast istotnych korelacji w przypadku imigrantów z Europy Wschodniej ($p = .09$) oraz polityków sprzeciwiających się unijnym politykom migracyjnym ($p = .92$), co może sugerować, że niezależnie od tego, jak badani oceniają rolę mediów, ich postawy wobec imigrantów z Europy Wschodniej oraz polityków przeciwnych polityce migracyjnej UE pozostają na podobnym poziomie.

Obawy i oczekiwania dotyczące migrantów w Polsce. Analiza odpowiedzi na pytania otwarte.

Na podstawie analizy odpowiedzi udzielonych przez respondentów można zauważyć, że największe obawy związane z obecnością migrantów w Polsce dotyczą kwestii bezpieczeństwa, sytuacji na rynku pracy oraz pewnych obciążeń społecznych. Wiele osób wyraża silny niepokój przed wzrostem przestępczości (np. *niebezpieczeństwo wzrostu przestępczości, jak zamachy, zabójstwa, napady, gwałty, kradzieże*). Często wskazywano również, że napływ migrantów może negatywnie wpłynąć na bezpieczeństwo dzieci (np. *obawiam się, że moi bliscy nie będą bezpieczni*) oraz ogólne poczucie bezpieczeństwa w kraju. Wielu respondentów martwi się także, że obecność migrantów może prowadzić do zwiększenia liczby aktów przemocy, co było szczególnie często podnoszoną kwestią (np. *powtórka ze Szwecji, Francji czy Niemiec, jak zachowują się tam imigranci*). Obawy dotyczą również sytuacji na rynku pracy. Respondenci uważają, że migranci, podejmując pracę za niższe wynagrodzenie, mogą wypierać Polaków z rynku pracy, co prowadzi do obniżenia płac i trudności ze znalezieniem zatrudnienia (np. *godzą się na pracę za najniższe wynagrodzenie, a my Polacy nie możemy znaleźć godnie opłacanej pracy*). Wielu badanych wyraża niezadowolony z tego, że pracodawcy preferują migrantów ze względu na niższe koszty ich zatrudnienia (np. *ze pracodawca będzie wolał zatrudnić migrantów, bo jest tańszy*). Obawy te wiążą się również z przekonaniem, że napływ taniej siły roboczej może prowadzić do stagnacji wynagrodzeń, co negatywnie wpłynie na warunki życia Polaków (np. *napływ taniej siły roboczej spowoduje zastój płac*). Respondenci krytycznie oceniają również politykę społeczną wobec migrantów. Wiele osób uważa, że pomoc finansowa udzielana migrantom jest zbyt hojna, co

obciąża budżet państwa i odciąga środki od polskich obywateli (np. *z moich podatków żyją lenie i nieroby; z moich podatków utrzymywani są migranci, podczas gdy Polacy ledwo wiążą koniec z końcem*). Część osób wyraża niezadowolony z faktu, że migranci mogą korzystać z przywilejów społecznych, podczas gdy wielu Polaków boryka się z problemami finansowymi, takimi jak trudności w dostępie do mieszkań czy opieki zdrowotnej (np. *brak mieszkań dla Polaków, podczas gdy migranci dostają mieszkania za grosze*). Kolejną istotną kwestią są obawy dotyczące wpływu migrantów na polską kulturę i tożsamość narodową. Wiele osób uważa, że migranci mogą nie integrować się ze społeczeństwem polskim, wprowadzając swoje normy kulturowe i religijne, co może prowadzić do napięć i konfliktów społecznych (np. *obawiam się, że będą tworzyć enklawy i nie będą się integrować; chciałbym, aby Polska pozostała krajem, gdzie najważniejsze są polskie tradycje*).

W kontekście zarządzania kwestią migracji respondenci zaproponowali szereg rozwiązań. Najczęściej sugerowanym środkiem była konieczność zaostrzenia kontroli granicznych i dokładniejszej weryfikacji osób przekraczających granicę (np. *dokładnie sprawdzać kogo wpuszcza się do Polski; zaostrzyć kontrolę graniczną; nie przyjmować nielegalnych migrantów*). Wielu badanych uważa, że Polska powinna bardziej selektywnie podchodzić do przyjmowania migrantów, przyjmując jedynie osoby, które wykazują chęć adaptacji i integracji (np. *przyjmować tylko tych, którzy chcą pracować i się adaptować*). Często pojawiały się również głosy o ograniczeniu liczby przyjmowanych migrantów, zwłaszcza tych z odmiennych kręgów kulturowych, aby uniknąć problemów związanych z różnicami religijnymi i kulturowymi (np. *ograniczyć napływ migrantów z krajów o odmiennych kulturach*). Respondenci wskazywali także na potrzebę wprowadzenia programów integracyjnych, takich jak darmowa nauka języka polskiego oraz pomoc w znalezieniu pracy, aby migranci mogli szybciej przystosować się do życia w Polsce (np. *darmowa nauka języka polskiego i projekty wspomagające integrację*). Jednak równocześnie podkreślali, że pomoc powinna być ograniczona w czasie i uzależniona od podejmowania przez migrantów aktywności zawodowej (np. *nie powinni żyć na koszt państwa, tylko mieć przymus pójsia do pracy*).

Podsumowując, analiza odpowiedzi na pytania otwarte wskazuje, że respondenci oczekują bardziej restrykcyjnej polityki migracyjnej, w której priorytetem będzie ochrona bezpieczeństwa obywateli oraz zapewnienie stabilności rynku pracy. Z jednej strony, respondenci dostrzegają potrzebę wsparcia migrantów w integracji, z drugiej jednak strony obawiają się, że zbyt liberalna polityka może prowadzić do pogorszenia warunków życia Polaków. Wnioski te sugerują, że w debacie publicznej na temat polityki migracyjnej warto uwzględnić zarówno aspekty związane z bezpieczeństwem, jak i z integracją migrantów, aby zrównoważyć interesy wszystkich stron.

PODSUMOWANIE

Wyniki przeprowadzonego badania wskazują, że postawy Polek i Polaków wobec migracji oraz Paktu Migracyjnego Unii Europejskiej są silnie zróżnicowane, głównie ze względu na preferencje polityczne. W szczególności wyborcy ugrupowań prawicowych, takich jak Zjednoczona Prawica i Konfederacja, wykazują większe obawy przed napływem imigrantów oraz negatywnie oceniają wpływ Paktu na suwerenność Polski. Z kolei wyborcy ugrupowań centrowych i lewicowych są bardziej otwarci na przyjmowanie migrantów, choć ich poparcie nie jest jednoznaczne. Badania potwierdziły, że dehumanizacja różnych grup migrantów jest zjawiskiem obecnym w polskim społeczeństwie, przy czym najwyższy poziom dehumanizacji dotyczy uchodźców z Bliskiego Wschodu i Afryki oraz imigrantów ekonomicznych z Azji i Afryki. Niższy poziom dehumanizacji odnotowano wobec uchodźców z Ukrainy, co może być wynikiem ich kulturowej i geograficznej bliskości do Polski. Wyniki te wskazują, że grupy migrantów postrzegane jako kulturowo odmienne są bardziej narażone na uprzedzenia i negatywne stereotypy. Istotną rolę w kształtowaniu tych postaw odgrywają media, co potwierdzają

analizy korelacji. Respondenci krytyczni wobec sposobu, w jaki media przedstawiają migrantów, byli mniej skłonni do dehumanizacji tych grup. Świadczy to o potencjale edukacji medialnej w przeciwdziałaniu negatywnym stereotypom i dehumanizacji. Zmiana narracji medialnej może przyczynić się do łagodzenia obaw społecznych i promowania bardziej zrównoważonej debaty na temat migracji. Wyniki badania ujawniają także silne obawy Polaków dotyczące wpływu imigrantów na bezpieczeństwo publiczne oraz rynek pracy. Postrzeganie migrantów jako zagrożenie ekonomiczne oraz kulturowe wskazuje na konieczność prowadzenia rzetelnych kampanii informacyjnych, które uwzględniałyby zarówno rzeczywiste wyzwania, jak i korzyści wynikające z migracji.

Podsumowując, raport wskazuje na potrzebę zrównoważonego podejścia do polityki migracyjnej, które uwzględniałoby obawy społeczne, a jednocześnie promowało integrację i solidarność społeczną. W obliczu polaryzacji opinii publicznej, kluczowe staje się prowadzenie rzeczowej debaty opartej na faktach, co może przyczynić się do zmniejszenia napięć i podziałów w społeczeństwie.

Bibliografia

- Bandura, A., Underwood, B., & Fromson, M. E. (1975). Disinhibition of aggression through diffusion of responsibility and dehumanization of victims. *Journal of Research in Personality*, 9(4), 253–269. [https://doi.org/10.1016/0092-6566\(75\)90001-X](https://doi.org/10.1016/0092-6566(75)90001-X)
- Bauman, Z. (2016). *Obcy u naszych drzwi*. Warszawa: Wydawnictwo PWN.
- Caritas Europa. (2023). *Open letter for better migration policies*. Źródło: <https://www.caritas.eu>
- Carrera, S., & Geddes, A. (2021). The EU pact on migration and asylum in light of the United Nations global compact on refugees. *International Experiences on Containment and Mobility and their Impacts on Trust and Rights*, European University Institute, San Domenico di Fiesole.
- Cichy, D. (2023). Panika migracyjna i godność migrantów. *Cywilizacja i Polityka*, 21(1), 13-29. <https://doi.org/10.15804/cip202301>
- Council of the European Union (2024a). *Asylum and migration reform: EU member states' representatives green light deal with European Parliament*. Źródło: <https://www.consilium.europa.eu>
- Council of the European Union. (2024b). *Text of all instruments adopted as part of the New Pact on Migration and Asylum*. Źródło: <https://www.consilium.europa.eu>
- Council of the European Union. (2024c). *The Council adopts the EU's pact on migration and asylum*. Źródło: <https://www.consilium.europa.eu>
- Esses, V. M., Medianu, S., & Lawson, A. S. (2013). Uncertainty, threat, and the role of the media in promoting the dehumanization of immigrants and refugees. *Journal of Social Issues*, 69(3), 518–536. <https://doi.org/10.1111/josi.12027>
- Esses, V. M., Veenvliet, S., Hodson, G., & Mihic, L. (2008). Justice, morality, and the dehumanization of refugees. *Social Justice Research*, 21(1), 4–25. <https://doi.org/10.1007/s11211-007-0058-4>
- European Parliament. (2023). *Metsola at EUCO: Seize this moment for Europe*. Źródło: <https://www.europarl.europa.eu>
- Eurostat. (2023). *1.2 million first time asylum seekers registered in 2016*. Źródło: <https://ec.europa.eu/eurostat>
- Haslam, N. (2006). Dehumanization: An Integrative Review. *Personality and Social Psychology Review*, 10(3), 252–264. https://doi.org/10.1207/s15327957pspr1003_4
- Koscic, A., Kruglanski, A. W., Pierro, A., & Mannetti, L. (2004). The Social Cognition of Immigrants' Acculturation: Effects of the Need for Closure and the Reference Group at Entry. *Journal of Personality and Social Psychology*, 86(6), 796–813. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.86.6.796>
- Kruglanski, A. W., & Webster, D. M. (1996). Motivated closing of the mind: “Seizing” and “freezing.” *Psychological Review*, 103(2), 263–283. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.103.2.263>
- Kteily, N. S., & Bruneau, E. (2017). Darker demons of our nature: The need to (re)focus attention on blatant forms of dehumanization. *Current Directions in Psychological Science*, 26(6), 487–494. <https://doi.org/10.1177/0963721417708230>
- Kteily, N., Bruneau, E., Waytz, A., & Cotterill, S. (2015). The ascent of man: Theoretical and empirical evidence for blatant dehumanization. *Journal of Personality and Social Psychology*, 109(5), 901–931. <https://doi.org/10.1037/pspp0000048>
- Milgram, S. (1974). *Obedience to Authority: An Experimental View*. New York: Harper & Row.
- PICUM. (2023). *Migration Pact: EU lawmakers flirt with racial profiling in final negotiations*. Źródło: <https://picum.org>
- Tajfel, H., & Turner, J. C. (1986). *The social identity theory of intergroup behavior*. In S. Worchel & W. G. Austin (Eds.), *Psychology of Intergroup Relations* (pp. 7-24). Chicago: Nelson-Hall.
- Zaun, N. (2018). States as Gatekeepers in EU Asylum politics: Explaining the non-adoption of a refugee quota system. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 56(1), 44–62. <https://doi.org/10.1111/jcms.12663>

A series of horizontal lines for writing, spanning the width of the white section of the page. The lines are evenly spaced and extend from the left edge to the right edge of the white area.

newdirection.online @europeanreform

New Direction is registered in Belgium as a not-for-profit organisation and is partly funded by the European Parliament. The European Parliament and New Direction assume no responsibility for the opinions expressed in this publication. Sole liability rests with the author.